

Remiss: Motion - Gratis broddar till invånare som fyllt 70 år (-)

Förslag till beslut i nämnden för Vård & Omsorg

Kommunfullmäktige avslår motionen med hänvisning till att gratis broddar inte kommer minska antal fallolyckor i nämnden för Vård & Omsorgs verksamhet, utdelning av gratis broddar strider mot likställighetsprincipen samt att det medför en hög kostnad.

Sammanfattning av ärendet

Agnetha Ernegård (-) inkom i november 2021 med en motion om att införa gratis broddar för personer som är 70 år och äldre. Motionären anser att utdelandet av gratis broddar skulle kunna minimera antalet fallolyckor. Kommunstyrelsens arbetsutskott har remitterat motionen till nämnden för Vård & Omsorg och nämnden för Kultur & Fritid för yttrande.

Beslutsunderlag

Förvaltningen för Vård & Omsorgs tjänsteskrivelse, 2022-02-22

Agnetha Ernegårds (-) motion om Gratis broddar till 70+, 2021-11-03

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Beskrivning av ärendet

Region Hallands utdelning av broddar

Lokala nämnden i Kungsbacka, som är en del av Region Halland, har delat ut broddar vid två tillfällen. Det första tillfället var vintern 2012/2013 i samarbete med dåvarande Äldreomsorgsförvaltningen. De köpte in 900 broddar till en kostnad av 61 650 kr. Sammanfattningsvis fann de i utvärderingen att de flesta hade bibehållit eller ökat sina aktiva utevistelser. Vissa hade minskat sina utevistelser, men det berodde på att de var nyopererade eller hade fått försämrade fysiska förmågor. De flesta hade känt sig tryggare med broddarna, men många hade haft svårt att ta på sig broddarna.

Lokala nämnden Kungsbacka beslutade även i december 2019 att avsätta 30 000 kr för att dela ut broddar, som har räckt till att köpa in cirka 320 par broddar. Utdelningen har skjutits fram till februari 2022 på grund av pandemin.

Omvärldsanalys

Det finns andra kommuner som erbjuder gratis broddar till äldre. Mölndals Stad införde gratis broddar till personer 70 år och äldre för första gången inför vintern 2021/2022. De köpte in 6 000 par broddar till en kostnad av 615 000 kr. Vid kontakt med Mölndals Stad i slutet av januari så hade de hittills delat ut 3 000 broddar tillsammans med information om fallprevention.

Ekonomisk bedömning

Om Kungsbacka köper in broddar på samma sätt som Mölndal har gjort blir inköpskostnaden runt 990 000 kr. Enligt Statistiska Centralbyråns befolkningsstatistik från 2020 var cirka 12 900 personer i Kungsbacka 70 år och äldre. Mölndals Stads motsvarande befolkning var cirka 8 000 personer. Det innebär att Kungsbackas kostnader blir cirka 61 % högre förutsatt att Kungsbacka gör samma inköp som Mölndal.

Med beaktande av likställighetsprincipen, som innebär att alla kommunmedlemmar ska behandlas lika, måste tillräckligt med broddar köpas in för att kommunen realistiskt ska kunna dela ut till alla som omfattas av erbjudandet och vill ha. Det är därmed inte ett alternativ att endast köpa in 320 broddar.

Juridiskt ramverk

En central princip i kommunallagen är likställighetsprincipen, som innebär att kommunen ska behandla sina medlemmar lika om det inte finns sakliga skäl för olika behandling. De flesta vägledande domar rörande likställighetsprincipen gäller taxor, vilket gör att det saknas vägledning i aktuell fråga om broddar. Göteborg har bedömt att utdelandet av gratis broddar endast grundat på ålder kan komma att ifrågasättas. Stockholm bedömde att det strider mot likställighetsprincipen, och valde därför att endast dela ut gratis broddar som ett bistånd enligt socialtjänstlagen till personer 75 år och äldre med hemtjänst eller trygghetslarm. Det som dock står klart är att en förmån erbjuds till en begränsad mängd medlemmar i kommunen, endast baserat på ålder. Fallolyckor kan bli allvarliga för åldersgruppen, men majoriteten av åldersgruppens fallolyckor sker i hemmet, vård- och omsorgsboende eller sjukhus. Därmed finns inte sakliga skäl för olika behandling, eftersom broddar inte förebygger fallolyckor i hemmet, vård- och omsorgsboende eller sjukhus.

För att det ska vara möjligt att dela ut gratis broddar utan att bryta mot likställighetsprincipen krävs stöd i lag. Det första alternativet är att dela ut gratis broddar med stöd i lag om kommunala befogenheter. Enligt 2 kap. 7 § lag om kommunala befogenheter får kommunen utan föregående individuell behovsprövning tillhandahålla servicetjänster åt personer som har fyllt 68 år. Av prop. 2005/06:115 framgår begreppet servicetjänster är svårt att definiera men de tjänster som avses är tjänster eller uppgifter en yngre, frisk person kan utföra själv. Det andra alternativet är att dela ut som bistånd enligt 4 kap. 2 § socialtjänstlagen. Enligt bestämmelsen kan kommunen välja att erbjuda

bistånd utöver skälig levnadsnivå om det finns skäl för det. Beslut om att erbjuda bistånd utöver skälig levnadsnivå måste fattas av kommunfullmäktige. Den enskilde behöver då ansöka om broddar.

Övriga aspekter

Enligt en rapport från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) sker majoriteten av fallolyckor i eller kring bostaden, i sport- och idrottsmiljöer samt i vård- och omsorgsboenden. Rapporten beskriver att det är vanligast med halkning i medelåldern och att äldre människor främst snubblar, snavar eller tappar balansen. Äldre människor skadas i bostaden, vård- och omsorgsboende eller sjukhus.¹

Under 2021 har 3731 fallolyckor rapporterats in hos Vård & Omsorg, varav 99 fall har inträffat utomhus. Åtta av fallen har skett under vintermånaderna, det vill säga januari, februari och december. Fyra av fallen inträffade på altan och balkong. Fyra av fallen inträffade när den enskilde var ute. Ingen av utredningarna beskriver att fallen skedde på grund av halka utan till exempel på grund av att den enskilde har snubblat på kantsten eller blivit yr vid promenad med rollator. Att erbjuda gratis broddar till personer 70 år och äldre skulle inte bidra till att minska fallolyckor hos Vård & Omsorgs målgrupp.

Vård & Omsorg står inför stora utmaningar. Andelen äldre ökar kraftigt de kommande åren vilket kommer skapa ett ökat inflöde till våra verksamheter. Då fler personer kommer behöva insatser från Vård & Omsorg kommer Vård & Omsorgs kostnader att öka. En stor del av nämndens verksamhet är lagstyrd, vilket innebär att det finns begränsade möjligheter att skära ner på verksamheten. Det är därför viktigt att Vård & Omsorg fokuserar på sitt kärnuppdrag. Att dela ut broddar ingår inte i kärnuppdraget och skulle vara en ambitionshöjning.

Slutsats

Då införandet av gratis broddar för personer 70 år och äldre inte förväntas minska antal fallolyckor i Vård & Omsorgs verksamhet, samt att det strider mot likställighetsprincipen och medför en kostnad på uppskattningsvis närmare en miljon, föreslår förvaltningen att motionen avslås.

Eva Apelvi
Biträdande förvaltningschef

Emma Pettersson
Nämndsekreterare/utredare

¹ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, *Fallolyckor: statistik och analys*. 2014. <https://rib.msb.se/filer/pdf/27442.pdf> hämtad 2022-02-01